

INTELIGENCIJA

A decorative graphic consisting of several parallel white lines of varying lengths, all slanted upwards from left to right, located in the bottom right quadrant of the image.

- ▶ Prvi test mjerenja inteligencije je uradio francuski psiholog Bine 1905. godine.
- ▶ Ne postoji opšte prihvaćena definicija inteligencije.
- ▶ Neki naučnici su problem definisanja inteligencije zaobišli tako, što su za definiciju inteligencije proglasili ono, što se testovima mjeri, ma šta to bilo.
- ▶ Sposobnost rezonovanja ili sposobnost rješavanja logičkih problema.
- ▶ Vještina snalaženja u nepoznatim situacijama.
- ▶ Za inteligentno ponašanje je važno da se radi o novoj i nepoznatoj situaciji, u poznatim situacijama govorimo o učenju a ne o inteligenciji.

DEFINICIJE INTELIGENCIJE

- ▶ Kod merenja inteligencije treba biti oprezan prilikom preuzimanja testova nastalih u jednoj kulturi u drugu kulturu.
- ▶ Npr. pripadnici romske populacije zakazuju na testovima inteligencije i zbog nerazumevanja situacije testiranja.
- ▶ Odgovaranje radi odgovaranja nije tipično za kulture koje nisu okrenute formalnom obrazovanju i ne pridaju značaj informacijama koje nemaju neposrednu praktičnu vrednost.
- ▶ Zbog toga će se romsko dete odlično snalaziti u cenjkanju na pijaci, ali neće razumeti taj isti problem postavljen u školi matematičkim simbolima.
- ▶ Jedan od načina prevazilaženja ovog problema jeste konstrukcija takvih zadataka u testu inteligencije koji ne zavise od kulturnog porekla ispitanika.

KULTURNE VARIJACIJE I TESTIRANJE INTELIGENCIJE

- ▶ Poistovećivanje inteligencije sa obrazovanošću nije opravdano.
- ▶ Neke osobe mogu određeni nedostatak u intelektualnim sposobnostima da kompenzuju napornim radom.
- ▶ Neke nepismene osobe mogu postizati izvanredne rezultate na određenim tipovima testova inteligencije.

„Samo je život mjerilo inteligencije“

- ▶ **Bine** je započeo mjerenja inteligencije na sljedeći način:
- ▶ U početku se služio antropometrijskim merenjima i ispitivanjima prostih mentalnih funkcija (vreme reakcije, brzina kucanja rukom, pamćenje tonova i brojeva) što nije dalo adekvatne rezultate .
- ▶ Nakon toga je započeo mjerenje viših mentalnih funkcija kao što su : uviđanje sličnosti, računski problemi, uviđanje apsurdna, definicije pojmova... Ove funkcije stoje u direktnom odnosu sa spoljnim merama postignuća kao što je školski uspeh.
- ▶ Teže ih je izmjeriti.

PROBLEMI POČETKA INTELIGENCIJE I MERENJA

- ▶ Rezultati dobijeni ispitivanjem razvoja djeteta u prve dvije godine smatraju se indikatorima psihomotornog, a ne intelektualnog razvoja.
- ▶ Sa pouzdanošću se inteligencija može izmjeriti testovima tek poslije pete godine.
- ▶ Razvoj inteligencije je skokovit, u fazama, dijete postepeno napreduje sa uzrastom.

PROBLEMI POČETKA INTELIGENCIJE I MERENJA

STADIJUMI INTELEKTUALNOG RAZVOJA PO PIJAŽEU

1. Senzomotorna inteligencija, prve dve godine, šest podfaza.
2. Predoperacionalni stadijum, do šeste, sedme godine.
3. Stadijum konkretnih operacija, do 11. godine.
4. Stadijum formalnih operacija, od 11. nadalje.

- ▶ Praktična inteligencija, barata neposredno datim opažajima i dostignutom sposobnošću koordinacije pokreta.
- ▶ Problemska situacija za bebu od 6 meseci je kako da ponovo čuje zvuk zvečke.
- ▶ Najveći prediktivni značaj za kasnije intelektualno postignuće imalo je jedno neintelektualno postignuće kod beba a to je detetova spremnost da prihvati situaciju ispitivanja i da u njoj učestvuje, a ne kvalitet odgovora koji daje.

1. SENZOMOTORNA INTELIGENCIJA

▶ **Refleksna aktivnost djeteta**

- ▶ U skladu je sa biološkom programiranošću.
- ▶ Sastavni dijelovi koji učestvuju u kasnijim saznavnim strukturama, u prvom redu refleksi sisanja i hvatanja.
- ▶ Refleksi se usavršavaju upražnjavanjem.
- ▶ Dete počinje osim dojke da sisa i ostale stvari: palac, čebe, odjeću.

▶ **Primarna cirkularna reakcija**

- ▶ Ova faza se odlikuje pojavom okretanja glave u pravcu zvuka, praćenjem predmeta i osoba koje se kreću i slično.
- ▶ Ponavlja se ista radnja, gde njen završetak predstavlja okidač za ponovni početak kao npr brbljanje

▶ **Sekundarna cirkularna reakcija**

- ▶ Ova reakcija predstavlja prelazni oblik između ranijih navika i pravog inteligentnog ponašanja.
- ▶ Pokazatelj je tendencija deteta da produži trajanje interesantnih utisaka pošto ih svojom akcijom slučajno proizvede.

▶ **Prvi znaci praktične inteligencije**

- ▶ Prvi nedvosmisleni znaci, prvo pravo rešavanje praktičnih problema.
- ▶ Pojavljuje se jasna namera u ponašanju deteta, usmerena aktivnost i razlikovanje sredstva od cilja.

▶ Tercijarna cirkularna reakcija

- ▶ Neumorno ponavljanje jedne radnje, na primer bacanje predmeta na pod, variranje visine sa koje se to radi, vrste predmeta, izazivaju se različiti efekti.

▶ Priprema za pojavu simboličkog mišljenja

- ▶ Završna faza senzomotorne inteligencije.
- ▶ Dijete postaje sposobno za rješavanje problema samo na osnovu aktivnog isprobavanja već i na osnovu neke primitivne vrste zamišljanja.
- ▶ Počinje da koristi neke imitativne simbole, na nivou sopstvenog tijela kojima se pomaže na putu dolaženje do cilja.

- ▶ Pojava verbalne reprezentacije.
- ▶ Značaj: Mogućnost verbalne razmene sa okolinom, dete je dodatno podložno uticajima okoline a ponašanje je sve kontrolisanije.
- ▶ Govor poprima svoje unutrašnje oblike, razvija se u mišljenje kao interiorizovan govor.

2. PREDOPERACIONALNI STADIJUM

- ▶ Razmjena i sa drugom decom.
- ▶ Do 7. godine deca nisu u stanju da raspravljaju tako da uzimaju u obzir tvrdnje sagovornika i izvode dokaze.
- ▶ Dijete u ovom periodu govori mnogo, ali često govori samo sebi, ili govor služi da prenose ostalima ono što upravo rade.

VERBALNA REPREZENTACIJA

Specifičnosti dječijeg shvatanja svijeta

1. REALIZAM

SVOJSTVO DJEČIJEG MIŠLJENJA DA STVARIMA SUBJEKTIVNIM PO PRIRODI DAJE OBJEKTIVNE KARAKTERISTIKE.

DJETE VERUJE DA SE MISLI NALAZE OPREDMEĆENE IZVAN GLAVE, PA IH SVI MOGU VIDETI, SNOVI SU PORED ILI ISPOD KREVETA, ALI SU KAO NEKE SLIČICE KOJE SE MOGU POSMATRATI SA STRANE.

2. ANIMIZAM

NEŽIVIM STVARIMA SE PRIDAJU SUBJEKTIVNE OSOBINE.

PRIMER: SVAKA POKRETNNA STVAR MOŽE BITI ŽIVA, OBLAK, VETAR, AVION...

3. ARTIFICIJELIZAM

PREDSTAVLJA SKLONOST DA SE CIO SVIJET DOŽIVI KAO REZULTAT LJUDSKE AKTIVNOSTI, PLANA I NAMERE.

PRIMJER: PLANINE SU KAMENČIĆI KOJI SU POSAĐENI I NARASLI, NEBO SU NAPRAVILI LJUDI, RIJEČNA KORITA SU ISKOPANA.

4. FINALIZAM

▶ Uvjerenje da u prirodi u svemu postoji neki unaprijed određeni plan koji je primeren ljudskim potrebama.

5. MAGIZAM

▶ Uverenje da dete može svojim sopstvenim aktivnostima uticati na tok pojava.

▶ Primer: kretanje sunca dovodi u vezu sa svojim trčanjem, sunce ide za njim.

6. FENOMENIZAM

▶ Dvije pojave koje se odvijaju u isto vreme dovodi u uzročno-posljedičnu ezu.

▶ Jasno se iz svih ovih specifičnosti uočava tendencija da se stvari objašnjavaju tako, što se polazi od sopstvenog iskustva i aktivnosti.

HVALA NA PAŽNJI

